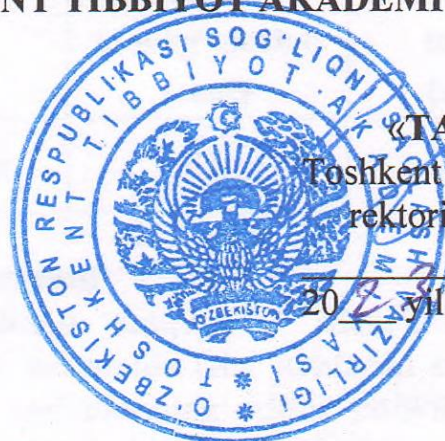

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

«TASDIQLAYMAN»

Toshkent tibbiyot akademiyasi
rektori A.K.Shadmanov

2023 yil « 25 » oy

**YUQUMLI KASALLIKLAR
MODUL DASTURI**

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi: 60411200 – Menejment: sog‘liqni saqlash menejmenti

Toshkent -2023

Modul kodi YuK1603		O'quv yili 2023/2024	Semestr 6	Kreditlar 3
Modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 3
1.	Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlar (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Yuqumli kasalliklar	45	45	90
2.	<p>I. Modulning mazmuni</p> <p>Modulni o'qitishdan maqsad – Menejment fakulteti talabalariga tashkilotni boshqarish jarayonida (shu jumladan sog'liqni saqlash sohasida) yuqumli kasalliklari xodimlarining ishini tashkil etish va nazorat qilish bo'yicha turli ko'nikmalarni o'rgatishdan iborat.</p> <p>Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun modul dasturi talabalarning ilmiy dunyoqarashi va nazariy bilimlarini, amaliy ko'nikmalarini, yuqumli kasalliklari xodimlarini boshqarish jarayoniga uslubiy yondashuvni shakllantirish vazifasini bajaradi.</p> <p>Modulning vazifasi – har xil turdagi tashkilotlarda yuqumli kasalliklar xodimlarining ishi bilan tanishish, ishni faoliyatini o'ziga xos xususiyatlarini o'rganish va aniqlash; yuqumli kasalliklari xodimlarining ishini tahlil qilish va baholashni o'rganish sog'liqni saqlash sohasidagi xodimlarning lavozimlarining malaka talablari bilan tanishish va ularning tashkilot faoliyatiga ta'sirini o'rganish, tashkilotni boshqarishda motivatsiya usullarini ishlab chiqish va amaliy faoliyatda foydalanishni o'rganish; DPMLlarda bemor va xodimlar uchun xavfsizlik muhitini tashkil qilishni o'rganish; tanqidiy vaziyatlarda turli strategiya va yondashuvlarni o'zlashtirish; sog'liqni saqlash tashkilotlarida sanitariya-epidemiya chora tadbirlariga rioya qilgan holda ishni tashkil etish va nazorat qilishni o'rganish; davolash-profilaktika muassasalarini yuqumli kasalliklarida ishlatadigan dori vositalari bilan ta'minlashni tashkil etish va sarf materiallari bilan tanishish.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism</p> <p>II.I. Modul tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlarining ish faoliyatini o'rganish</p> <p>Ma'ruzada yuqumli kasalliklar xodimlarini boshqarishning asosiy tushunchalari; shifoxona shifokorlarini malakasini oshirishning istiqbolli va joriy rejalarini ishlab chiqish; dori vositalarini, shu jumladan, zaharli va kuchli ta'sir etuvchi vositalarni qabul qilish, saqlash va bo'limlarga ularning talablariga muvofiq taqsimlashni tashkil etish; tibbiyot xodimlari tomonidan</p>			

tibbiy ko'rsatmalarning o'z vaqtida va to'g'ri bajarilishini, dori vositalarini (shu jumladan, zaharli va kuchli ta'sir ko'rsatadigan) hisobga olish, taqsimlash, sarflash va saqlashning to'g'riligini nazorat qilish; sanitariya va epidemiyaga qarshi rejim talablariga rioya etilishini nazorat qilish.

2-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlarining mehnatini tashkil etishni me'yoriy xuquqiy jihatlarini ta'minlash

Ma'ruzada yuqumli kasalliklar xodimlari tomonidan tibbiy hujjatlarni rasmiylashtirishning asosiy xususiyatlari ko'rsatilgan; yuqumli kasalliklari xodimlarining ishini tashkil etish bo'yicha hujjatlar; yuqumli kasalliklari xodimlarining ishini nazorat qilish bo'yicha hujjatlar; yuqumli kasalliklari xodimlarini kasbiy tayyorlash, qayta tayyorlash, malakasini oshirish, attestatsiyadan o'tkazish va murabbiylik qilish to'g'risidagi hujjatlar; yuqumli kasalliklar xodimlari bilan ularning ijtimoiy va maishiy muhofazasi va sog'lig'ini muhofaza qilish bo'yicha hujjatlarni o'z ichiga oladi.

3-mavzu: Majburiy tibbiy sug'urta tizimida davolash-profilaktika muassasa ishini tashkil qilishda yuqumli kasalliklar xodimlarining roli.

Ma'ruzada majburiy tibbiy sug'urtaning asosiy xususiyatlari; turli xil tibbiy sug'urta turlari tavsiflanadi. Majburiy tibbiy sug'urtada shifokorning roli tavsifi ham berilgan; Sirdaryo viloyatida amalga oshirilayotgan sog'liqni saqlashni tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug'urtasi mexanizmlarini joriy etish bo'yicha Pilot loyihasining qisqacha tavsifi; ma'ruzada Davlat tibbiy sug'urta jamg'armasi haqida ham ma'lumot beriladi; shuningdek, sug'urtaning ahamiyati va uni sotib olingan sharoitlarda tavsiflaydi.

4-mavzu: Aholining salomatlik holatini baholash va patronajda yuqumli kasalliklari xodimlari faoliyatini tashkil etish

Ma'ruzada aholi salomatligi holatini tahlil qilish bo'yicha materiallar taqdim etiladi; profilaktika, dam olish tadbirlarini tashkil etish va amalga oshirish; shoshilinch, tez tibbiy yordam va shoshilinch tibbiy yordam diagnostikasi; pedagogik va tarbiyaviy faoliyatni amalga oshirish; axborot bilan mustaqil ishlash.

5-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlari o'rtasida boshqaruv (yetakchilik) menejmenti.

Ma'ruzada butun sog'liqni saqlash muassasasining maqsad va vazifalariga muvofiq yuqumli kasalliklar xizmatini rivojlantirish bo'yicha strategik maqsad va vazifalarni belgilash bo'yicha materiallar taqdim etilgan. Alohida-alohida, menejer-shifokorlarlar tomonidan bajariladigan boshqaruv ishlarining ro'yxati keltirilgan; yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini tashkil etish; mehnat jamoasida ishbilarmonlik, ijodiy muhitni yaratishga ko'maklashish, xodimlarning tashabbusi va faolligini qo'llab-quvvatlash; mehnat intizomi, kasbiy muloqotning axloqiy va huquqiy normalariga rioya etilishi ustidan nazorat; yuqumli kasalliklar xodimlarini boshqarish va tashkilot samaradorligini oshirish uchun boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlarini boshqarishning asosiy tushunchalari; shifoxona shifokorlarni malakasini oshirishning istiqbolli va joriy rejalarini ishlab chiqish; dori vositalarini, shu jumladan, zaharli va kuchli ta'sir etuvchi vositalarni qabul qilish, saqlash va bo'limlarga ularning talablariga muvofiq taqsimlashni tashkil etish; tibbiyot xodimlari tomonidan tibbiy ko'rsatmalarning o'z vaqtida va to'g'ri bajarilishini, dori vositalarini (shu jumladan, zaharli va kuchli ta'sir ko'rsatadigan) hisobga olish

2-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlari tomonidan tibbiy hujjatlarni rasmiylashtirishning asosiy xususiyatlari ko'rsatilgan; yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini tashkil etish bo'yicha hujjatlar; yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini nazorat qilish bo'yicha hujjatlar; yuqumli kasalliklar xodimlarini kasbiy tayyorlash, qayta tayyorlash, malakasini oshirish, attestatsiyadan o'tkazish va murabbiylik qilish to'g'risidagi hujjatlar.

3-mavzu: Majburiy tibbiy sug'urtada shifokorning roli tavsifi ham berilgan; Sirdaryo viloyatida amalga oshirilayotgan sog'liqni saqlashni tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug'urtasi mexanizmlarini joriy etish bo'yicha Pilot loyihasining qisqacha tavsifi.

4-mavzu: Aholi salomatligi holatini tahlil qilish bo'yicha materiallar taqdim etiladi; profilaktika, dam olish tadbirlarini tashkil etish va amalga oshirish; shoshilinch, tez tibbiy yordam va shoshilinch tibbiy yordam diagnostikasi

5-mavzu: Alohida-alohida, menejer-shifokorlarlar tomonidan bajariladigan boshqaruv ishlarining ro'yxati keltirilgan; yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini tashkil etish; mehnat jamoasida ishbilarmonlik, ijodiy muhitni yaratishga ko'maklashish, xodimlarning tashabbusi va faolligini qo'llab-quvvatlash; mehnat intizomi, kasbiy muloqotning axloqiy va huquqiy normalariga rioya etilishi ustidan nazorat.

6-mavzu: Yuqumli kasalliklar shifokorlarnining ish tavsiflari. Davolash-profilaktika muassasalarini dori vositalari, sarf materiallari bilan ta'minlashni tashkil etish va psixotrop moddalar bilan ishlashni tashkil etish.

7-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlarini tayyorlash, qayta tayyorlashni tashkil etish. Yuqumli kasalliklar xodimlarini rag'batlantirish.

8-mavzu: Yuqumli kasalliklar xodimlari ish faoliyatida ma'muriy nazoratni tashkil etish. Yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini tashkil etish bo'yicha hujjatlar.

9-mavzu: Tibbiyot xodimlar ishini tashkil etishni normativ-huquqiy jihatdan ta'minlash. Birlamchi tibbiy hujjatlar. Sog'liqni saqlash tashkilotlarida ish yuritish. Hisobot hujjatlarini tayyorlashda yuqumli kasalliklar xodimlarining roli.

10-mavzu: Sog'liqni saqlash tashkilotlari sharoitida tibbiy-himoya rejimiga rioya etilishini tashkil etish va nazorat qilish. Tibbiyot xodimlari ishini tashkil etishni normativ-huquqiy jihatdan ta'minlash. Birlamchi tibbiy

hujjatlar. Sog‘liqni saqlash tashkilotlarida ish yuritish. Hisobot hujjatlarini tayyorlashda yuqumli kasalliklar xodimlarining roli.

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari jihozlari bilan jihozlangan auditoriyalarda har bir akademik guruhga alohida o‘tiladi. Mashg‘ulotlarda faol va interfaol usullar qo‘llaniladi. Tarqatma materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

IV. Amaliy ko‘nikmalar:

1. Aholi o‘rtasida profilaktika va sog‘lomlashtirish tadbirlari kompleksini tashkil etish va o‘tkazish ko‘nikmalariga ega bo‘lish.
2. Yuqumli kasalliklari xodimlari uchun o‘quv mashg‘ulotlarini tashkil qila olish.
3. Yuqumli kasalliklari xodimlarini rag‘batlantira olish.
4. Yuqumli kasalliklari xodimlari ishtirokida aholi o‘rtasida sanitariya-ma‘rifiy ishlarni olib borishni bilish.
5. Turli manipulyatsiyalarni bajarishda barcha ehtiyot choralariga rioya qila olish.

V. Mustaqil ta‘lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta‘lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

1. Chet elda tibbiy-ijtimoiy yordam tarkibi va uni tashkillashtirish.
2. O‘zgarlar parvarishiga muhtoj yolg‘iz yashovchilar bilan tibbiy-ijtimoiy ishlarni olib borish.
3. Nogironligi bor shaxslarni statistik hisobini yuritishni tashkillashtirish.
4. Nogironlik va ijtimoiy himoyaga muhtoj aholi qatlamini ro‘yhatga olish tartibi.
5. Ota-onasining qaramog‘isiz qolgan bolalar bilan tibbiy-ijtimoiy ishlarni olib borish.
6. Mehnat va urush faxriylari bilan tibbiy-ijtimoiy ishlarni olib boorish.
7. Tibbiy-hisob shakllari va ularning turlari. Darajalar miqyosida ularning qo‘llanilishi.
8. Mehnatga layoqatsizlik varog‘ini qayd etish jurnali va uni rasmiylashtirish tartibi.
9. Tibbiy-ijtimoiy yordam bo‘limi tushunchasi va uning faoliyati.
10. Tibbiy-ijtimoiy ishlarning bazaviy modeli.
11. Onkologiyada tibbiy-ijtimoiy ishlarni yuritish.
12. Narkologiyada tibbiy-ijtimoiy ishlarni yuritish.
13. O‘zbekiston Respublikasining Sirdaryo viloyatida tashkil etilgan sug‘urtalash modeli.
14. Tibbiy sug‘urtalashda fuqarolar va sug‘urtachining majburiyatlari.

3.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim natijalari/ kasbiy kompetentsiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak: Semester yakunida:</p> <ul style="list-style-type: none"> • yuqumli kasalliklar xodimlari faoliyatini tahlil qilish va baholashning uslubiy usullari; • yuqumli kasalliklar xodimlari o'rtasidagi nizolarni hal qilish yo'llari; • yuqumli kasalliklar xodimlarini rag'batlantirishning zamonaviy jihatlari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) • yuqumli kasalliklar xodimlarining ishini tahlil qilishni; • tashkilotdagi yuqumli kasalliklari xodimlari o'rtasidagi ziddiyatlarni aniqlash va bartaraf etishni; tashkilotdagi yuqumli kasalliklar xodimlari faoliyatini rag'batlantirish imkoniyatlarini baholashni; • yuqumli kasalliklar xodimlarining mehnatini baholash usullarini qo'llashni nazorat qilishni bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • nizomlarni aniqlash ko'nikmalarini; yuqumli kasalliklar xodimlari mehnatini tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini; • yuqumli kasalliklar xodimlarini rag'batlantirish ko'nikmalarini; • yuqumli kasalliklar xodimlari ishtirokida aholi o'rtasida sanitariya-ma'rifiy ishlarni olib borish malakalarini baholash va xulosa qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka).
4.	<p style="text-align: center;">VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interfaol o'yinlar; • Seminar(mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni kiritish; • Individual loyihalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p style="text-align: center;">VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy nazorat shaklida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha yozma ishni muvoffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Yuqumli kasalliklar xodimlarini ish faoliyatini tashkil etish O'quv uslubiy qo'llanma / Xudaykulova G.K., Salimova M.R., Mirhamidova S.M.- Toshkent, 2022.</p>

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Jamoada xamshiralik ishi: darslik/ O‘zR oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi, O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi markazi. –T.: «Iqtisod-Moliya», 2016.
2. Менеджмент и лидерство: учеб. для студентов учреждений высш. проф. образования / Н. Н. Камынина, И. В. Островская, А. В. Пьяных и др. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 528 с. - ISBN 978-5-9704-1325-8
3. С.И. Двойникова, С.И. Двойникова “Организация сестринской деятельности” Год издания: 2014
4. Сестринское дело. Практическое руководство: учебное пособие / под ред. И.Г. Гордеевой, С.М. Отаровой, З.З. Балкизова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017.
5. Обуховец Т.П. Основы сестринского дела: практикум [Текст]: учеб. пособие / Т. П. Обуховец; под ред. Б.В. Кабарухина. – 14-е изд., стер. - Ростов н/Д: Феникс, 2017.
6. Обуховец Т.П. Основы сестринского дела: Теория сестринского дела; [Текст]: учеб. пособие / под ред. Б.В. Кабарухина; [авт.-сост. Т.П. Обуховец и др.]. – 21-е изд., стер. - Ростов н/Д: Феникс, 2016.
7. Менеджмент и лидерство: учеб. для студентов учреждений высш. проф. образования / Н. Н. Камынина, И. В. Островская, А. В. Пьяных и др. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 528 с. - ISBN 978-5-9704-1325-8.
8. Мухина С.А. Практическое руководство к предмету «Основы сестринского дела» [Текст]: учеб. пособие для медицинских училищ и колледжей / С.А. Мухина, И.И. Тарновская. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Изд. группа «ГЭОТАРМедиа», 2016.
9. Мухина С.А., Тарновская И.И. Основы сестринского дела: учебник / С.А. Мухина, И.И. Тарновская. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015: ил.
10. Общественное здоровье и здравоохранение [Электронный ресурс]: учебник / В.А. Медик, В.И. Лисицин. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР.Медиа, 2016.

Internet sayti:

1. <https://nurse.org>
2. <https://www.healthcareers.nhs.uk>
3. <https://www.nmc.org.uk>
4. <https://www.hee.nhs.uk>
5. <https://www.rcn.org.uk>
6. <http://medsestrarb.ru>
7. <https://mos-medsestra.ru>
8. <https://ssv.uz>
9. <https://lex.uz>.

7.	<p>Toshkent tibbiyot akademiyasi tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p> <p>Modulning o'quv dasturi Toshkent tibbiyot akademiyasining 2023 yil "<u>25</u>" <u>04</u> dagi <u>01335</u>-sonli buyrug'i (buyruqning <u>2</u> -ilovasi) bilan tasdiqlangan.</p> <p>O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i F.X.Azizova</p>
8.	<p>Modul uchun ma'sullar:</p> <p>L.N.Tuychiev - TTA, Yuqumli va bolalar kasalliklar kafedrasini mudiri, tibbiyot fanlari doktori, professor</p> <p>T.A. Niyasova - TTA, Yuqumli va bolalar kasalliklar kafedrasini dotsenti, tibbiyot fanlari nomzodi</p> <p>M.T. Karimova - TTA, Yuqumli va bolalar kasalliklar kafedrasini dotsenti, tibbiyot fanlari nomzodi</p> <p>I.A. Imamova - TTA, Yuqumli va bolalar kasalliklar kafedrasini katta o'qituchi, tibbiyot fanlari nomzodi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Ichki taqrizchi:</p> <p>G.K. Xudaykulova – TTA, “Jamoat salomatligi” kafedrasini mudiri, tibbiyot fanlari doktori, dotsent.</p> <p>Tashqi taqrizchi:</p> <p>X.E. Rustamova – TDSI, “Jamoat salomatligi va jismoniy madaniyat” kafedrasini professori tibbiyot fanlari doktori.</p>